

CJ, 8/2

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06-2791

Chișinău

25 martie 2020

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.58 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, se prezintă Avizul la proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului (inițiativa legislativă nr. 272 din 25 noiembrie 2019), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 192 din 25 martie 2020.

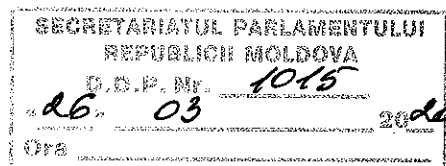
Anexe:

1. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Avizului (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Avizul asupra proiectului de lege (în limba română – 6 file).

Secretar general adjunct al Guvernului

Roman CAZAN

Ex: E. Grosu
Tel: 250274

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 101

Fax:
+ 373 22 242696

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr.192

din 25 martie 2020

Chișinău

**Pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege cu privire la modificarea
Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului**

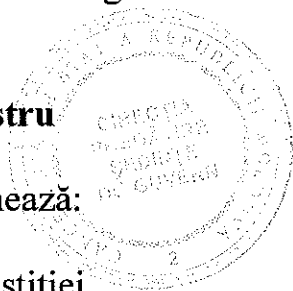
Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului.

Prim-ministru

Contrasemnează:

Ministrul justiției

ION CHICU

Fadei Nagacevschi

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.192/2020

AVIZ
la proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr. 544/1995
cu privire la statutul judecătorului

Guvernul a examinat proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 272 din 25 noiembrie 2019) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Potrivit notei informative și sub aspectul intenției de reglementare, proiectul respectiv vine să asigure o mai mare echitate a sistemului de pensii din Republica Moldova, ținând cont de discrepanțele semnificative care există în prezent între condițiile de pensionare ale majorității cetățenilor țării și ale judecătorilor. Proiectul propune ajustarea relativă a condițiilor de pensionare ale judecătorilor cu condițiile aplicate în cadrul sistemului public de pensii, totodată menținând caracterul special al pensiilor judecătorilor. Or, potrivit argumentelor autorilor proiectului, condițiile de pensionare ale judecătorilor sunt mult mai favorabile decât cele ale majorității absolute a asiguraților, atât sub aspectul cuantumului pensiei (pensia medie lunară a judecătorilor este de 20018 lei sau de 10.91 ori mai mare decât pensia medie în sistemul public de pensie care constituie 1834 de lei), al vechimii în muncă, cât și al vechimii în funcție (la judecători vârsta de 50 de ani și o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, din care cel puțin 12 ani și 6 luni în funcție de judecător) prin comparație cu majoritatea asiguraților la care stagiul complet de cotizare este de 34 de ani, o vârstă de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și, respectiv, stagiul complet de cotizare de 30 de ani și 6 luni (din 2024 – 34 de ani), o vârstă de pensionare de 58 de ani și 6 luni (din 2024 – 63 de ani) pentru femei. La fel, proiectul propune abrogarea prevederilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, care stabilesc dreptul judecătorului demisionat sau pensionat la plata unei indemnizații unice de concediere egale cu 50% din produsul înmulțirii salariului său mediu lunar la numărul de ani complet lucrați în funcția de judecător.

Cu referire la art. 6 din Legea Supremă, menționăm că în Republica Moldova puterile legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova.

Unicul exponent al puterii judecătorești este judecătorul. Potrivit art. 116 din Constituția Republicii Moldova, judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili.

Principiul constituțional al independenței judecătorului se regăsește în Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și cuprinde un sistem de

garanții ale independenței judecătorului, care se asigură prin procedura de înfăptuire a justiției, prin interzicerea oricărei imixțiuni în activitatea de înfăptuire a justiției, prin procedeele de numire și încetare a calității de judecător, prin declararea principiului inviolabilității judecătorului, prin asigurarea materială și socială a judecătorului.

Potrivit Recomandării CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele-membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștri): „Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii.”

În aceeași ordine de idei, menționăm Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor, care prevede, în concluzii, că „remunerarea judecătorilor trebuie să fie corespunzătoare cu rolul și responsabilitățile acestora și trebuie să asigure în mod adecvat plata concediilor medicale și a pensiei. Ea trebuie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor și trebuie să existe prevederi privind mărirea salariilor în raport cu creșterea prețurilor.”

Complimentar, cerința asigurării materiale adecvate a judecătorului este consfințită și în Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și stabilește: „Mandatul funcției judecătorilor, independența lor, securitatea, remunerarea adecvată, condițiile serviciului, pensiile și vârsta pensionării vor fi asigurate în mod adecvat de lege.”

Cu referire la cele indicate, menționăm că nu există o recomandare internațională în ceea ce privește vârsta de pensionare, vechimea în muncă și vechimea în funcție de judecător la stabilirea pensiei, or la stabilirea acestor criterii statele dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale în conformitate cu standardele internaționale privind independența sistemului judecătoresc, în ansamblu, și a judecătorilor, în particular.

În subsidiar, atenționăm că prevederile constituționale nu garantează *expressis verbis* stabilirea unor condiții speciale de pensionare, standarde mai înalte de asigurare socială în raport cu alte categorii de cetățeni.

Prin urmare, o ajustare rezonabilă a condițiilor de pensionare a judecătorilor nu ar afecta mandatul funcției de judecător, independența și securitatea acestuia. Or, pachetul de garanții oferite de lege pentru asigurarea

independenței judecătorilor (inclusiv salariul plătit în condiții privilegiate) încetează odată cu expirarea mandatului de magistrat. Garanțiile juridice și sociale oferite judecătorului vizează protejarea mandatului său de influențele exterioare, iar standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor se aplică judecătorilor în funcție, în perioada de exercitare a mandatului.

Cu referire la sistemul actual de pensionare, menționăm că principalele modificări legislative operate în scopul reformării sistemului de pensii din Republica Moldova au fost adoptate prin Legea nr. 290/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, precum și prin alte acte legislative adoptate ulterior. Noile prevederi privind formula de calcul al pensiei, vârsta de pensionare și stagiul de cotizare egale pentru femei și bărbați, unificarea modalității de calcul al pensiilor și valorizarea pensiei asigură mai multă echitate între beneficiarii de prestații sociale, în comparație cu condițiile anterioare.

Astfel, reforma sistemului de pensii și-a propus reducerea inechității din sistem și instituirea unei egalități între toate categoriile de cetățeni angajați în câmpul muncii. Egalitatea presupunea obligativitatea tuturor de a plăti contribuții de asigurări sociale, unificarea modalității de calcul al pensiilor de asigurări sociale pentru unele categorii de cetățeni (deputați, membri de Guvern, funcționari publici, aleși locali, judecători, procurori) și excluderea „stagiului special” din sistemul public de asigurări sociale. Eliminarea condițiilor speciale de pensionare pentru deputați, membri de Guvern, funcționari publici, aleși locali, procurori a fost un factor benefic pentru crearea unui sistem de pensii echitabil, eliminând fenomenul de inechitate socială între participanții la sistemul public de asigurări sociale.

Totodată, aceste măsuri și acțiuni nu au fost realizate în întregime, astfel că anularea condițiilor speciale de pensionare pentru judecători ca un factor important care formează inechități în sistemul de pensii nu a avut loc. Modalitatea de calcul al pensiilor pentru judecători a rămas neschimbată, ca urmare a Hotărârii Curții Constituționale nr. 25/2017. Totodată, argumentele Curții țin de asigurarea independenței justiției, la pct. 41 din hotărâre fiind statuat expres că „principiul independenței justiției apără pensia specială a judecătorilor, ca parte integrantă a stabilității financiare a acestora, în aceeași măsură cu care apără celelalte garanții ale acestui principiu”. Respectiv, problema asigurării cu pensii a judecătorilor trebuie să fie o preocupare a statului, fără ca achitarea acestei categorii de pensii speciale să fie pusă pe seama celorlalți contribuabili la sistemul public de asigurări sociale.

Or, în cazul în care sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe principiile sistemului public de asigurări sociale prevăzute la art. 3 din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, ar fi justificată reexaminarea condițiilor de pensionare a judecătorilor prin prisma noului sistem de pensionare.

Astfel, sistemul de pensionare prevede o majorare treptată a vârstei de pensionare, începând cu 1 iulie 2019, fiind stabilită vârsta standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și, începând cu 1 iulie 2028, vârsta standard de pensionare de 63 de ani pentru femei. Atingerea acestor vârste se realizează prin creșterea anuală a vârstelor standard de pensionare. Stagiul complet de cotizare este de 34 de ani: pentru bărbați începând cu 1 iulie 2018, iar pentru femei începând cu 1 iulie 2024, conform eșalonării anuale (Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii).

Într-o altă ordine de idei, menționăm că în urma reformei de pensionare au fost modificate inclusiv condițiile de stabilire a pensiei pentru procurori, a căror independență, la fel ca și cea a judecătorilor, este asigurată prin inviolabilitatea lor, asigurarea materială și socială. Or, potrivit art. 124 din Constituția Republicii Moldova, Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului. Totodată, în cazul procurorilor, legiuitorul, fără a aduce atingere principiilor independenței și inamovibilității acestora, a modificat condițiile de pensionare și a stabilit majorarea treptată a vârstei de pensionare și a stagiului de cotizare a procurorilor (art. 46² din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii).

Astfel, reforma sistemului de pensii care a avut loc în Republica Moldova, nejustificat, nu a fost aplicată judecătorilor.

În acest context, în vederea respectării echității sociale față de alte categorii de cetățeni din sistemul public de pensii ale căror vârstă de pensionare și stagiul de cotizare se majorează treptat, considerăm oportună susținerea inițiativei legislative propuse de autorii proiectului.

Totodată, propunem revizuirea tabelului 1 din alin. (1) al art. 32 propus în proiect, în vederea majorării anuale a vârstei de pensionare a judecătorilor, începând cu vârsta de 50 de ani 6 luni până la atingerea vârstei standard de pensionare de 63 de ani.

Într-o altă ordine de idei, menționăm că modificarea condițiilor de vârstă și cotizare pentru stabilirea pensiei judecătorilor nu afectează dreptul la pensie al acestora, nu modifică baza de calcul al pensiei, ci schimbă condițiile de pensionare. Prin urmare, aceste norme ar putea ridica probleme de constituționalitate doar în cazul în care noul mecanism ar afecta un drept fundamental garantat de Constituția Republicii Moldova, cum ar fi dreptul la pensie. Or, potrivit art. 47 din Legea Supremă, *cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.*

Complementar, atenționăm că analiza experienței internaționale a sistemelor de pensii pentru judecători atestă faptul că modificările propuse de autorii proiectului se înscriu în parametrii internaționali și nu aduc atingere sub nicio formă drepturilor la pensie ale judecătorilor.

În subsidiar, recomandăm introducerea prevederilor privind condițiile de pensionare a judecătorilor în Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, care stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii. În acest sens, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, organul central de specialitate abilitat să asigure realizarea politicii statului în domeniul protecției sociale, inclusiv asigurarea cu pensii, urmează să elaboreze și să promoveze modificările necesare pentru realizarea și implementarea în continuare a reformei sistemului de pensii, în vederea unificării prevederilor din acest domeniu.

Într-o altă ordine de idei, menționăm că art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului urmează a fi modificat prin excluderea textului „Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.” Or, proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative aprobat de Guvern, înregistrat în procedură legislativă în Parlament sub nr. 58 din 14 februarie 2020 și adoptat la ședința plenară din 27 februarie 2020, prevede modificarea normei în cauză prin excluderea posibilității de recalculare și instituirea mecanismului de indexare a pensiilor judecătorilor conform regulilor generale.

În ceea ce privește propunerea legislativă ce ține de abrogarea prevederilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, care stabilește dreptul judecătorului demisionat sau pensionat la plata unei indemnizații unice de concediere egală cu 50% din produsul înmulțirii salariului său mediu lunar la numărul de ani complet lucrați în funcția de judecător, menționăm că autorii proiectului nu au argumentat suficient propunerea respectivă.

Totodată, consemnăm că valoarea indemnizației unice de concediere a judecătorilor s-a mărit considerabil, ținându-se cont de grila de salarizare a judecătorilor prevăzută în Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. Prin urmare, urmărind un interes public, și anume de a proteja echilibrul fiscal între cheltuielile și veniturile statului, luând în considerare aspectul economic și social, legiuitorul poate revizui valoarea indemnizației unice la eliberare stabilite judecătorilor ca o garanție socială. Or, potrivit constatărilor Curții Europene a Drepturilor Omului, „revine statului să stabilească, de o manieră discreționară, ce beneficii trebuie plătite angajaților săi din bugetul de stat. Statul poate dispune introducerea, suspendarea sau încetarea plății unor astfel de beneficii prin modificări legislative corespunzătoare (cauza *Ketchko c. Ucrainei*, hotărârea din 8 noiembrie 2005, nr. 63134/00, § 23).

În acest context, propunerea legislativă cu privire la modificarea Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului poate fi susținută conceptual.

Pe plan redacțional, în raport cu normele de tehnică legislativă, menționăm că amendamentele propuse necesită a fi redactate și redat consecutiv numerotării articolelor supuse modificării.

La art. II, atragem atenția că, în conformitate cu prevederile art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, actele normative

intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. În cazul în care se urmărește reducerea perioadei de intrare în vigoare a noilor prevederi, de la data publicării, proiectul actului normativ în cauză trebuie să respecte regulile instituite prin Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și anume cele stipulate la art. 56 alin. (3), în temeiul cărora „intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective”. Prin urmare, dispozițiile art. II necesită a fi revizuite, pentru a nu denatura concepția legiuitorului privind intrarea în vigoare a actului normativ, statuată în art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ №192

от 25 марта 2020 г.

Кишинэу

**Об утверждении Заключения по проекту закона о
внесении изменений в Закон № 544/1995 о статусе судьи**

Правительство ПОСТАНОВЛЯЕТ:

Утвердить и представить Парламенту Заключение по проекту закона о внесении изменений в Закон № 544/1995 о статусе судьи.

Премьер-министр

ИОН КИКУ

Контрасигнует:

Министр юстиции

Фадей Нагачевски